

41709840-3	25/03/2014	הארץ - כותרת	עמוד 10	1	9.14x34.72
הכפר הירוק בית הספר - 90290					

מאזורי הבנייה לגנים הבוטניים

דרוש דיור חלופי לצמחים בסכנת הכחדה

רומוליה זעירה. הועבר לאוניברסיטת תל אביב צילום: זאב קולר

צפירי רינת

הכחדה (המכונים "מינים אדום-מים"), בוחנים ברשות אפשרויות להעתקתם לאתרי טבע אחרים. חלופות אחרות העומדות לרשות אנשי הארגון הן גנים בוטניים או בנק הגנים במכון וולקני בר-חובות, שאליו מועברים זרעים. עם זאת, תהליך העתקת הצמחים מורכב ולא תמיד מסתיים בהצלחה.

לפני כשנה ערך האקולוג ד"ר רון פרומקין סקר באזור רמת כ"ב, ממזרח לעפולה, עבור החבר-

רשות הטבע והגנים החלה במאמץ שיטתי למציאת בתי גידול חלופיים למיני צמחי בר רבים בישראל. שטחי המחיה של הצמחים – שאינם קיימים בשום מקום אחר בעולם וזכו למעמד של ערך טבע מוגן – הולכים ומצטמצמים בעקבות בנייה מרויכה באזורים שונים בארץ.

ברשות מעדיפים לשכן את הצמחים מחדש בשמורות טבע אחרות, אולם גם גנים בוטניים החלו לקלוט מינים רבים של צמחים. כך למשל, בשבוע שעבר קיבלו אנשי הגן הבוטני של אוניברסיטת תל אביב משי"לוח של המין הנדיר רומוליה זעירה, שהתגלה בחדרה, במקום שבו עתיד לקום אזור תעשייה. אנשי הרשות הופתעו למצוא את הצמח בסקר שנערך באזור, שכן עד כה היו ידועים רק שלושה אזורים מחיה שלו – כולם מעבר לקו הירוק. בגן הבוטני מתכננים לשתול בצלים של הצמח כדי להקים רעיין רבייה עבורו. לדברי סגן מנהל מחוז מרכז ברשות הטבע והגנים, אורי נאווה, במקביל לגן הבוטני, הצמח הועבר גם לכמה שמורות טבע בש"ר. "באחרונה ביצענו פעולה

בכל שטח המיועד לבנייה נערך סקר לתיעוד הצומח, ומינים בסכנה מועברים ממנו

רה המתכננת להקים מאגר מים במקום. בסקר מצא פרומקין כמה מיני צמחים נדירים, בהם אלקנת הגליל, הצומח רק בישראל, וטור-פה דביק, הנמצא רק באזור הצפון ובהר הדרוזים שבסוריה. בעקבות הסקר נאספו זרעים, בצלים ופי קעות של המינים הנדירים, ואלה הועברו לגן הלאומי כוכב הירדן ולמקומות אחרים.

באחרונה החלו לסייע למאמיצי ההצלה של רשות הטבע והגנים גם תלמידי בית הספר מהכפר הירוק. בכפר הוקמה משתלה שאליה מועברים צמחים נדירים שנאספו באתרים שונים, ובהם חומעת האווירון, הנחשב נדיר ביותר. הצמח כבר נשתל מחדש בהצלחה בכמה שמורות טבע באזור מישור החוף.

במקביל, החלו באחרונה אנשי רשות מקרקעי ישראל – בשיתוף רשות הטבע והגנים – במאמץ צי הצלה בשטחים הגדולים של מתחם תע"ש רמת השרון, שבו מתכננת רשות מקרקעי ישראל להקים בשנים הקרובות עשרות אלפי יחידות דיור. בשטח זה נמצא ריכוז גבוה במיוחד של מינים אדומים ובהם תורמוס צהוב ותלתן דגול, הצומח רק באתרים בודדים בישראל ובלבנון. זרעים ממינים אלו נלקחו לבנק הגנים.

תהליך העתקת הצמחים ממקומם מורכב ולא תמיד מסתיים בהצלחה

דומה גם באזור מודיעין, שבו יש תוכניות בנייה, והעתקנו לש"מורות אחרות צמח נדיר מהמין סומקן ענקי, אמר נאווה. "לצערי, מדי שנה אנו נאלצים לאתר מינים בסכנת הכחדה בשטחים בהיקף של יותר מ-15 אלף דונם המיועדים לבנייה. כל זאת באזור המרכז בלבד".

רשות הטבע והגנים עורכת סקר לתיעוד הצומח בכל שטח בישראל המיועד לבנייה. אם נמצאים בו מיני צומח בסכנת